

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

27. september 1988*

Euroopa Kohtu otsus – Kahju hüvitamise hagi läbivaatamata jätmine – Mõju liikmesriigi kohtutes poolleli olevatele kahju hüvitamise hagide menetlustele

Liidetud kohtuasjades 106–120/87,

mille esemeks on Polymeles Protodikeio Athinon'i (esimese astme kohus, Ateena) poolt Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud eelotsusetaotlus nimetatud kohtus poolleli olevas menetluses järgmiste poolte vahel:

- 1) **Asteris AE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Ateena (kohtuasi 106/87),
- 2) **Eteria Emboriou kai Antiprossopion Issagogiki-Exagogiki Darva EPE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Eghio (kohtuasi 107/87),
- 3) **Zanae-Zymai Artopiias Nikoglou AE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Thessaloníki (kohtuasi 108/87),
- 4) **Amvrossia Konservopiia Verias AEBE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Véria (kohtuasi 109/87),
- 5) **Viomichania Trofimon AE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Kalamáta (kohtuasi 110/87),
- 6) **Adelfi Chatziathanassiadi ABE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Sérres (kohtuasi 111/87),
- 7) **Strymon Ellas-Afi Bitzidi AE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Sérres (kohtuasi 112/87),
- 8) **Elliniki Viomichania Idon Diatrofis AE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Lárissa (kohtuasi 113/87),
- 9) **Intra Anonymos Viomichaniki kai Emboriki Eteria**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Ateena (kohtuasi 114/87),
- 10) **Afi Kanakari AE kai Exagogiki Eteria Georgikon Proïodon**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Ateena (kohtuasi 115/87),
- 11) **Anonymos Viomichaniki Eteria Konservon D. Nomikos**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Ateena (kohtuasi 116/87),

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

- 12) **Omospondia Georgikon Synetairismon Thessalonikis**, Kreeka õiguse alusel asutatud ühistu, asukoht Thessaloniki (kohtuasi 117/87),
- 13) **Synetairistika Ergostassia Konservopias Voriou Ellados (Sekove) AE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, peakontor Thessaloniki (kohtuasi 118/87),
- 14) **Kyknos AEBE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Náfplio (kohtuasi 119/87),

ja

- 15) **Synetairistiki Eteria Viomichanikis Anaptixeos Thrakis Sevath ABE**, Kreeka õiguse alusel asutatud osäühing, asukoht Xánthi (kohtuasi 120/87),

versus

- 1) **Kreeka Vabariik**, mida esindab rahandusminister,

ja

- 2) **Euroopa Majandusühendus**, mida esindab Euroopa Ühenduste Komisjoni president, kes ei olnud kohal ega esindatud (poolele on kohtukutse kättetoimetatud),

eelotsust liikmesriigi kohtute pädevuse kohta viia läbi menetlust, mille üksikisikud on algatanud riigi ametiasutuste vastu, nõudes kahju hüvitamist seoses ühenduse abi maksmata jätmisega, kõnealuste menetluste vastuvõetavuse kohta Euroopa Kohtu otsuse, millega on jäetud läbi vaatamata ühenduse vastu esitatud kahju hüvitamise hagi, valguses, ning mõiste „abi” EMÜ asutamislepingu artikli 92 tähenduses tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (viies koda)

koosseisus: koja esimees G. Bosco, kohtunikud U. Everling, Y. Galmot, R. Joliet ja F. A. Schockweiler,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: ametnik B. Pastor,

arvestades märkusi, mille esitasid:

põhikohtuasja hagejad Asteris jt, esindajad: C. Arvanitis, Nikolaos Tsiokas ja Giannis Stamoulis kirjalikus menetluses ning Giannis Stamoulis kohtuistungil,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: Dimitrios Gouloussis,

võttes arvesse kohtuistungil ja lisaks 31. mai 1988. aasta kohtuistungil ettekannet,

olles 5. juuli 1988. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. Polymeles Protodikeio Athinon on esitanud 30. oktoobri 1986. aasta otsustega, mis saabusid Euroopa Kohtusse 7. aprillil 1987, Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kolm eelotsuse küsimust liikmesriigi kohtute pädevuse kohta võtta vastu üksikisikute poolt riigi ametiasutuste vastu esitatud kahju hüvitamise nõudeid seoses vastavalt ühisele põllumajanduspoliitikale abi mittemaksmisega, nende nõuete vastuvõetavuse kohta Euroopa Ühenduste Kohtu otsuse põhjal, millega on jäetud läbi vaatamata komisjoni vastu esitatud nõue, ning mõiste „abi” tõlgendamise kohta EMÜ asutamislepingu artikli 92 tähenduses.
2. Need küsimused tekkisid punktides 1–15 loetletud äriühingute ja Kreeka Vabariigi vahelises menetluses seoses Kreeka tomatikontsentraaditootjatele ühenduse õiguse tehnilise vea tõttu, mis kohtu hinnangul olemas oli, maksmata jäänud abi eest hüvitise maksmisega.

Kohtuasja taust

3. Euroopa Kohus on oma 19. septembri 1985. aasta otsusega kohtuasjas 192/83: Kreeka Vabariik v. komisjon, EKL 1985, lk 2791, lk 2802; Kreeka Vabariigi algatatud hagi tunnistanud tühiseks komisjoni 15. juuni 1983. aasta määruse nr 1615/83, mis kehtestab tomatikontsentraatide tootmistoetuse suhtes kohaldatavad koefitsiendid 1983/84. turustusaastaks (EÜT 1983, L 159, lk 48).
4. Määrus tunnistati tühiseks ulatuses, milles määrusega kehtestatud koefitsiendid töid kaasa Kreeka Vabariigi ja teiste liikmesriikide ebavõrdse kohtlemise seoses hüvitisega lisakulude eest, mis tekkisid väiksema pakendi kasutamisest kui standardpakend, mis on võetud vastu komisjoni 15. juuni 1983. aasta määrusega nr 1618/83, millega on kehtestatud 1983/84. turustusaastaks tootjatele makstav miinimumhind ning tootmistoetuse summa teatavate puu- ja juurviljadest valmistatud toodete eest (EÜT 1983, L 159, lk 52).
5. Selles otsuses sedastas Euroopa Kohus samuti, et EMÜ asutamislepingu artikli 176 kohaselt on komisjoni ülesanne kehtestada Kreeka jaoks uued koefitsiendid või kavandada mõni muu hüvitussüsteem, võttes arvesse asjaolu, et toetuskava tegi vahet Kreekal ja teistel liikmesriikidel.
6. Sama kuupäeva otsuses (liidetud kohtuasjad 194–206/83: Asteris jt v. komisjon, EKL 1985, lk 2815) on Euroopa Kohus otsustanud jätta EMÜ asutamislepingu artikli 178 ja artikli 215 teise lõigu alusel läbi vaatamata Kreeka tomatikontsentraaditootjate esitatud kahju hüvitamise hagi põhjendusel, et koefitsiendisüsteemi õigusvastasust – mis on leidnud kinnitust Euroopa Kohtu eespool osutatud 19. septembri 1985. aasta otsuses kohtuasjas 192/83 – ei saa pidada ülimusliku õigusnormi tõsiseks rikkumiseks või komisjonipoolseks ilmselgeks ja jämedaks volituste ületamiseks, mis tooks kaasa ühenduse vastutuse tekkimise.
7. Komisjon on kooskõlas 19. septembri 1985. aasta otsusega kohtuasjas 192/83 võtnud vastu 20. veebruari 1986. aasta määruse nr 381/86, mis käsitleb täiendava tootmistoetuse maksmist teatava suurusega pakendite eest seoses Kreeka tomatitest saadud tomatikontsentraatidega 1983/84. turustusaastal (EÜT 1986, L 44, lk 10).

8. Euroopa Kohus on 26. aprilli 1988. aasta otsusega liidetud kohtuasjades 97, 193, 99 ja 215/86: Asteris jt ja Kreeka Vabariik v. komisjon, EKL 1988, lk 2181; tunnistanud Kreeka Vabariigi poolt artikli 175 alusel esitatud palvel, Kreeka Vabariigi ja tootjate algatatud menetluses tühiseks komisjoni keeldumise järgida täielikult eespool osutatud otsust kohtuasjas 192/83, nähes ette täiendava tootmistoetuse maksmise teatava suurusega pakendite eest seoses Kreeka tomatitest saadud tomatikontsentratsioonidega 1984/85., 1985/85. ja 1986/87. turustusaastal.
9. Samal ajal kui Euroopa Ühenduste Kohtusse esitati liidetud kohtuasjad 97, 193, 99 ja 215/86, esitasid punktides 1–15 loetletud ettevõtjad hagi Polymeles Protodikeio Athinon'isse oma nõudeõiguse tunnustamiseks saada Kreeka Vabariigilt hüvitist proportsionaalselt summaga, mille võrra erines 1981/82., 1982/83. ja 1983/84. turustusaasta puhul ühenduse määrustega kehtestatud kohaldatavate koefitsientide alusel tegelikult saadud abi ning abi, millele neil oleks olnud õigus, kui ei oleks esinenud Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsusega (eespool osutatud kohtuasi 192/83) kindlaks tehtud õigusvastasust.
10. Neil asjaoludel otsustas Polymeles Protodikeio Athinon 31. oktoobri 1986. aasta otsustega menetluse peatada, kuni Euroopa Ühenduste Kohus teeb eelotsuse järgmistes küsimustes:

„1) Kas Euroopa ühenduste liikmesriikide siseriiklike kohtute pädevusse kuulub üksikisikute poolt riigi ametiasutuste vastu esitatud hagide, nõudega hüvitada neile selliste ametiasutuste makstava abi erinevus, mis tuleneb ühenduse õiguse ebaõigest kohaldamisest ning mida riigi ametiasutused saavad tagasi nõuda ühenduse asutustelt eelkõige nõukogu määruse nr 729/70 kohaselt, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, läbivaatamine?

Kui jah, siis:

2) kas Euroopa Ühenduste Kohtu poolt sellise hagi, mille hageja on muu hulgas esitanud käesolevas menetluses komisjoni vastu, läbi vaatamata jätmise põhjendustel, mis on esitatud Euroopa Ühenduste Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsuses liidetud kohtuasjades 194–206/83, takistab samal hagejal esitamast hagi Kreeka riigi vastu, et nõuda hüvitist seoses abist, mida ta oleks saanud pädevatelt Kreeka ametiasutustelt, kui need oleksid esitanud nõude Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi nõukogu määrusest (EMÜ) nr 729/70 lähtuvalt, ilmajäämise eest?

Kui ei, siis kas:

3) seoses hüvitise maksmisega siseriiklike ametiasutuste poolt üksikutele töötlemisettevõtete omanikele, kes saavad toetust kooskõlas nõukogu määrustega nr 729/70 ja 516/77, kuivõrd selle eesmärk on hüvitada või heastada ühenduse pädevate asutuste tehniline viga,

a) on piisav, kui siseriiklikud ametiasutused üksnes teavitavad ühenduse pädevaid asutusi, et toiming oleks kehtiv ühenduse õiguse (EMÜ asutamislepingu artikkel 92) seisukohast, või

- b) ühenduse asutuste eelnev luba tuleb hankida kooskõlas EMÜ asutamislepingu artikli 93 nõuetega, mida täpsustati nõukogu määrustega nr 729/70 ja 516/77?
- c) hageja hüvitise nõue, kuivõrd see on seotud 1983/84. turustusaastaga, on vastuolus komisjoni määrusega nr 381/86?"

11. Kohtuistungis ettekandes on esitatud põhjalikum ülevaade kohtuasja asjaoludest, menetluse käigust ja vastavalt Euroopa Ühenduste Kohtu põhikirja käsitleva protokollil artiklile 20 esitatud märkustest, mida on käesolevas kohtuotsuses nimetatud või arutatud üksnes Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks vajalikul määral.

Esimene küsimus

12. Teise ja kolmanda küsimuse kontekstis ning pidades silmas käesoleva kohtuasja asjaolusid ja siseriikliku kohtu otsuse põhistusi, tuleb esimest küsimust mõista nii, et sellega soovitakse välja selgitada, kas ühenduse õigusega on välistatud siseriiklikel kohtutel viia läbi menetlust, mille on algatanud üksikisikud pädevate siseriiklike ametiasutuste vastu, nõudes ühenduse seadusandluse vea tõttu ühenduse toetuse mittemaksmisest tuleneva kahju hüvitamist.
13. Mis puudutab kahju hüvitamise hagnosisid, siis ei mõjuta ühenduse õigus kõnealuse riigi kodanikke puudutavate menetluste osas kehtivaid kohtualluvust käsitlevaid siseriiklikke norme.
14. Euroopa Ühenduste Kohtul on ainupädevus üksnes siis, kui hagnosis nõutakse hüvitist kahju eest, mille on väidetavalt tekitanud ühendus, kes on EMÜ asutamislepingu artikli 215 teise lõigu kohaselt kohustatud kooskõlas liikmesriikide õigusnormide ühiste üldpõhimõtetega heastama kõik ühenduse institutsioonide või teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud. Artikli 178 kohaselt kuulub sellise vastutuse kindaksmääramine Euroopa Ühenduste Kohtu (ja mitte ühegi liikmesriigi kohtu) pädevusse (14. jaanuari 1987. aasta otsus kohtuasjas 281/84: Zuckerfabrik Bedburg v. komisjon ja nõukogu, EKL 1987, lk 49, lk 84).
15. Seepärast tuleb esimesele küsimusele vastates tõdeda, et Euroopa Kohtul on vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 178 ainupädevus vaadata läbi ühenduse vastu EMÜ asutamislepingu artikli 215 teise lõigu kohaselt esitatud kahju hüvitamise hagnosisid. Sellest hoolimata säilib siseriiklike kohtute pädevus vaadata läbi kahju hüvitamise hagnosisid selliste nõuete osas, mille puhul kahju on üksikisikutele tekitanud siseriiklikud ametiasutused ühenduse õigust rakendades.

Teine küsimus

16. Teise küsimusega küsib siseriiklik kohus sisuliselt, kas eespool osutatud Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsus liidetud kohtuasjades 194–206/83, millega on otsustatud jätta läbi vaatamata tomatikonsentraaditootjate poolt komisjoni vastu esitatud kahju hüvitamise hagnosisid, välistab samadel tootjatel nõuda Kreeka riigilt kahju hüvitamist.

17. Oma 19. septembri 1985. aasta otsuses liidetud kohtuasjades 194–206/83 tunnustas Euroopa Kohus, et ühendus vastutab koefitsientide süsteemi õigusvastasuse eest, mis on kinnitatud sama kuupäeva otsusega kohtuasjas 192/83, ning et seetõttu on Euroopa Kohus pädev läbi vaatama asutamislepingu artikli 178 ja artikli 215 teise lõigu kohaselt esitatud kahju hüvitamise hagi. Sama otsusega on Euroopa Kohus siiski otsustanud jätta kahju hüvitamise hagi rahuldamata põhjendusel, et ühenduse õigusnormides esinenud tehnilist viga ei saa pidada ülimusliku õigusnormi tõsiseks rikkumiseks ega komisjonipoolseks ilmselgeks ja jämedaks volituste ületamiseks, mis tooks kaasa ühenduse vastutuse tekkimise, hoolimata selles, et see põhjustas objektiivselt seisukohast Kreeka tootjate ebaõiglase kohtlemise.
18. See Euroopa Kohtu otsus välistab samal põhjendusel siseriikliku ametiasutuse, kes üksnes rakendas ühenduse õigusnormi ega vastutanud selle õigusvastasuse eest, vastutusele võtmise.
19. Siiski ei välista otsus muudel alustel kui selles otsuses käsitletud ühenduse õigusnormi õigusvastasus hagi esitamist riigi pädevate siseriiklike ametiasutuste vastu kahju hüvitamiseks, mille riigi ametiasutused on üksikisikutele tekitanud, isegi kui nad on tegutsenud ühenduse õiguse raames.
20. Järelikult tuleb teisele küsimusele vastata nii, et eespool osutatud Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsusega liidetud kohtuasjades 194–206/83, millega jäeti rahuldamata tomatikontsentraaditootjate EMÜ asutamislepingu artikli 178 ja artikli 215 teise lõigu alusel esitatud hagi ühenduse vastu kahju hüvitamiseks, ei välista samadel ettevõtetel Kreeka riigi vastu muudel alustel hagi esitamast, st Kreeka ametiasutuste vale käitumise või teguviisi tõttu, hoolimata selles, et nad on tegutsenud ühenduse õiguse raames.

Kolmas küsimus

21. Kolmanda küsimusega küsib siseriiklik kohus sisuliselt seda, kas kahjutasu, mille maksmist võidakse Kreeka riigilt nõuda seoses asjaomastele ettevõtetele ühenduse õigusnormide tehnilisest veast tuleneva kahju hüvitamisega, tuleks lugeda toetuseks EMÜ artiklite 92 ja 93 tähenduses ja kas määrusega nr 381/86 välistatakse asjaomaste ettevõtjate kahju hüvitamise hagi esitamine Kreeka riigi vastu.
22. Mis puutub kolmanda küsimuse esimesse ossa, siis tuleb märkida, et EMÜ asutamislepingu artikli 92 esimeses lõigus sätestatud riigiabi keeld hõlmab kõiki liikmesriigi poolt või riigi vahendite kaudu ettevõtetele antavaid abiliike (22. märtsi otsus kohtuasjas 78/76: Steinike und Weinlig v. Saksamaa Liitvabariik, EKL 1977, lk 595) ning on seetõttu puudutab riigi sekkumisi, mis võivad kahjustada liikmesriikidevahelise kaubanduse tavapäraseid tingimusi (10. oktoobri 1978. aasta otsus kohtuasjas 148/77: Hansen v. Hauptzollamt Flensburg, EKL 1978, lk 1787).
23. Sellest tuleneb, et riigiabi, st ametivõimude meetmed, millega soodustatakse teatavaid ettevõtteid või teatavaid tooteid, erinevad kahjutasust, mida riigi pädevad siseriiklikud ametiasutused võivad olla kohustatud maksma hüvitamiseks nende poolt üksikisikutele tekitatud kahju, peamiselt oma õigusliku laadi poolest.

24. Seepärast tuleb vastates kolmanda küsimuse esimesele osale sedastada, et kahjutasu, mida siseriiklikud ametiasutused võivad olla kohustatud üksikisikutele maksuma hüvitamiseks neile isikutele tekitatud kahju, ei ole abi EMÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 tähenduses.
25. Mis puutub kolmanda küsimuse teise ossa, siis on vaieldamatu, et tuleb eristada õigusvastasusest tuleneva kahju hüvitamise nõudeid, nagu see, mille esinemist on kinnitatud Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsusega, hagist, millega nõutakse ühenduse õiguse alusel saadaolevate summade maksmist, mida ei saaks esitada EMÜ asutamislepingu artikli 178 ja artikli 215 teise lõigu alusel (vt 4. oktoobri 1979. aasta otsuseid kohtuasjas 238/78: Ireks-Arkady v. nõukogu ja komisjon, EKL 1979, lk 2955; liidetud kohtuasjades 241, 242 ja 245–250/78: DGV v. nõukogu ja komisjon, EKL 1979, lk 3017; liidetud kohtuasjades 261 ja 262/78: Interquelle v. nõukogu ja komisjon, EKL 1979, lk 3045; liidetud kohtuasjades 64 ja 113/76, 167 ja 239/78, 27, 28 ja 45/79: Dumortier Frères v. nõukogu, EKL 1979, lk 3091).
26. Taoline kahju hüvitamise ja rahalise nõude hagi eristamine kehtib ka sellisel juhul, kui üksikisikud soovivad siseriiklikes kohtutes teha kindlaks ühenduse õiguse rakendamise eest vastutavate siseriiklike ametiasutuste vastutuse ulatust.
27. Seoses sellega tuleb märkida, et määrusega nr 381/86, mis on võetud vastu selleks, et asendada 19. septembri 1985. aasta otsusega kohtuasjas 192/83 tühiseks tunnistatud määrust nr 1615/83, anti Kreeka ettevõtetele täiendavat abi, mis ei olnud käsitletav kui kohtu poolt tühiseks tunnistatud määruses sisalduva tehnilise vea tõttu makstu.
28. Kuigi hagejad olid seega õigustatud ühenduse õiguse alusel neid summasid saama, ei võta see neilt õigust esitada kahju hüvitamise hagi nõudmaks hüvitist igasuguse kahju eest, mida nad on kandnud põhjusel, et nad ei saanud kõnealuseid summasid sellel ajal, mil nad oleksid selleks tavapäraselt õigustatud olnud.
29. Siiski tuleks silmas pidada, et oma 19. septembri 1985. aasta otsusega liidetud kohtuasjades 194–206/83 jättis Euroopa Kohus hagejate poolt ühenduse vastu kahju hüvitamiseks esitatud hagi seoses koefitsientide süsteemi õigusvastasusega rahuldamata. Lisaks tuleneb teisele küsimusele antud vastusest, et neil asjaoludel peaks Kreeka riigi vastu esitatud kahju hüvitamise hagi tuginema muudele alustele kui Euroopa Kohtu poolt rahuldamata jäetud hagid.
30. Seepärast tuleb kolmanda küsimuse teise osa vastuses sedastada, et määrus nr 381/86, mille alusel antakse Kreeka ettevõtetele täiendavat abi, mida neile ei olnud makstud tehnilise vea tõttu määruses nr 1615/83, mis on tunnistatud tühiseks Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsusega kohtuasjas 192/83, ei välista asjaomastel ettevõtetel esitamast hagi Kreeka riigi vastu nõudmaks mis tahes kahju hüvitamist määruse alusel tagasiulatuvalt makstud summade ületamisel. Selline hagi ei või tugineda samadele alustele kui Euroopa Kohtu poolt 19. septembri 1985. aasta otsusega kohtuasjades 194–206/83 (osutatud eespool) rahuldamata jäetud hagid .

Kohtukulud

31. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduse Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda),

vastates küsimustele, mille Polymeles Protodikeio Athinon esitas talle oma 30. oktoobri 1986. aasta otsusega, otsustab:

- 1. Euroopa Kohtul on vastavalt EMÜ asutamislepingu artiklile 178 ainupädevus vaadata läbi kahju hüvitamise hagisid, mis on esitatud ühenduse vastu EMÜ asutamislepingu artikli 215 teise lõigu kohaselt. Siiski jääb liikmesriigi kohtutele pädevus vaadata läbi kahju hüvitamise hagisid juhul, kui kahju on üksikisikutele tekitanud siseriiklikud ametiasutused ühenduse õigust rakendades.**
- 2. Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsusega liidetud kohtuasjades 194–206/83: Asteris jt v. komisjon, EKL 1985, lk 2821; millega on jäetud rahuldamata tomatikontsentraaditootjate poolt ühenduse vastu EMÜ asutamislepingu artikli 178 ja artikli 215 teise lõigu alusel esitatud kahju hüvitamise hagi, ei välista samadel ettevõtetel esitamast kahju hüvitamise hagi Kreeka riigi vastu muudel alustel, st Kreeka ametiasutuste vale toiminguga või teguviisi tõttu, isegi kui nad on tegutsenud ühenduse õiguse raames.**
- 3. Kahjutasu, mida siseriiklikud ametiasutused võivad olla kohustatud üksikisikutele maksma nendele isikutele tekitatud kahju hüvitamiseks, ei ole toetus EMÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 tähenduses.**
- 4. Komisjoni 20. veebruari 1986. aasta määrusega nr 381/86, mis käsitleb täiendava tootmistoetuse maksmist teatava suurusega pakendite eest seoses Kreeka tomatitest saadud tomatikontsentraatidega 1983/84. turustusaastal ning mille alusel antakse Kreeka ettevõtetele täiendavat toetust, mida neile ei olnud makstud tehnilise vea tõttu komisjoni 15. juuni 1983. aasta määruses nr 1615/83, millega on kehtestatud tomatikontsentraatide tootmistoetuse suhtes kohaldatavad koefitsiendid 1983/84. turustusaastaks, mis on tunnistatud tühiseks Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsusega kohtuasjas 192/83: Kreeka Vabariik v. komisjon, EKL 1985, lk 2802; ei võeta asjaomastelt ettevõtetelt õigust esitada hagi Kreeka riigi vastu nõudes kahju hüvitamist seoses määruse alusel tagasiulatuvalt makstud summade ületamisega. Selline hagi ei või tugineda samadele alustele kui Euroopa Kohtu poolt 19. septembri 1985. aasta otsusega liidetud kohtuasjades 194–206/83 (osutatud eespool) rahuldamata jäetud hagiid.**

Bosco

Everling

Galmot

Joliet

Schockweiler

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 27. septembril 1988 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Viienda koja esimees

J.-G. Giraud

G. Bosco